

וארא (394)

וַתַּעַל הַצַּפְרָדֵּעַ וַתִּכַּס אֶת אָרְצָהּ מִצְרִים (ח, ב)
פירש"י צפרדע אחת היתה והיו המצריים מכים אותה
 והיא מתזת נחלין נחלין. **הסטייפלר** זצ"ל בספרו "ברכת
פרץ" מקשה, כיון שהיו המצריים רואים, שע"י הכאתם
 מוסיפה הצפרדע להתיז נחלים של צפרדעים היה להם
 להפסיק, ומדוע המשיכו להכות ומילאו את מצרים
 בצפרדעים? ותירץ, דבאמת השכל האנושי אומר שצריך
 להפסיק להכות, אלא מכיון שראו שהצפרדע מוסיפה
 להתיז נחלים כעסו עליה ורצו להתנקם ממנה ולהכותה
 בכל האפשר, וכל שהוסיפה להתיז הוסיפו לכעוס
 וחמתם בערה בס, וכך חזר חלילה הם הוסיפו להכות
 ולהתנקם והיא הוסיפה להתיז נחלין עד כי "**וַתִּכַּס אֶת
 אָרְצָהּ מִצְרִים**". וכך הוא האדם בשעת כעסו, אם ישמע
 חרפתו וישתוק ולא ישיב, ישתוק הדבר לאט לאט, אבל
 כשמשיב לכשכנגדו הרי הוא מוסיף להשיב לעומתו
 כהנה וכהנה. וכל כמה שיוסיף להתנקם חבירו מוסיף,
 וא"כ הדעת נותן שטוב לו לשתוק, אבל מדת הכעס
 אומרת איך אנכי אשתוק ומתחיל להשיב וחבירו כנגדו
 וכן חוזר חלילה. מכאן נלמד כמה גרועה מדת הכעס.

ספר אוצרות התורה

**לכל מכה יש תרופה, חוץ מלשון הרע!
 וְסָרוּ הַצַּפְרָדֵּעִים מִמָּךְ וּמִבְתִּיךָ וּמִעַמְּךָ רַק בַּיָּאֵר
 תִּשְׁאַרְנָה (ח, ז)**

יש להקשות, כאן הועילה תפילה משה רבינו להסיר את
 הצפרדעים מפרעה ומעבדיו, ואילו בפרשת חקת (במדבר
 כא, ד), במעשה הנחשים השרפים, כשהתפלל משה בעד
 העם, לא הועילה תפילתו להסיר את הנחשים הממיתים,
 רק נתן לו הקב"ה עצה לשים שרף על נס, והנשוכים
 יסתכלו בו ויחיו. מה ההבדל בין שני המקרים? יש
 לומר, כי לכל מכה יש תרופה, חוץ מלשון הרע
 והמקטרג הנברא מלשון הרע אי אפשר להסירו, כי עומד
 הוא ומקטרג. וכשם שהמספר לשון הרע מספר בפיו, כן
 הוא המקטרג הזה מדבר במו פיו, ואין אפשרות כלל
 להשתיקו. כיון שהעונש הנחשים השרפים בא על עוון
 לשון הרע, שדיברו העם באלוקים ובמשה, לכן לא
 הועילה תפילתו של משה להסירם לגמרי, אלא נתן לו
 הקב"ה עצה, איך לרפא את הנשוח מהנחש. מה שאין כן
 מכת צפרדע, שהיא כשאר מכות שבעולם שיש להן
 תרופה, על כן כשהתפלל משה, סרו הצפרדעים מפרעה
 ומעמו.

חפץ חיים על התורה

וַיִּחְזַק לֵב פְּרָעָה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם פְּאֶשֶׁר דִּבֶּר ה' (ח.טו.)
 הנה בפסוק מצאנו רק "**וַיִּחְזַק לֵב פְּרָעָה**", ותו לא, ומיד
 בפסוק הבא עוברת התורה לספר על מכת עורב, ולא

וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקְצֶר רוּחַ וּמִעֲבֹדָה קָשָׁה (ו.ט)
 מה "קצר רוח" ומה "עבדה קשה"? מבאר הגר"א: שני
 מיני עינויים יש. יש עינוי שהוא קשה מצד עצמו אלא
 שהוא נמשך פרק זמן מוגבל ולאחריו יש הפסק עד
 שהוא מתחדש פעם נוספת. לעומת זאת, יש עינוי שאף
 שהוא כשלעצמו אינו קשה כל כך, אלא שאין בו כל
 הפסק ומנוחה. עבודת ישראל בלבנים היתה "**עֲבֹדָה
 קָשָׁה**" כשלעצמה, אולם מכל מקום בין עבודה לעבודה
 היתה להם שהות של הפסק. לעומת זאת, ליקוט הקש
 והתבן, אף שאינה עבודה קשה כשלעצמה, אך מכיון
 שנאלצו לעשות זאת ללא הפוגה, היה זה עינוי של "קצר
 רוח".

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

**נושא בעול עם חברו
 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי לִוִּי לְתַלְתְּתֵיהֶם גְּרִשׁוֹן וַקְהָת וּמְרָרִי וְשִׁנִּי
 תְּיִי לִוִּי שִׁבְעֵי וּשְׁלֹשִׁים וּמָאתַי שָׁנָה (ו.טז)**
השל"ה הקדוש שואל, מדוע אצל שבט ראובן ושבט
 שמעון נאמר "בני ראובן בני שמעון", ואלו אצל שבט
 לוי נאמר "שמות בני לוי"? ומתיר, שכיון ששבט לוי
 לא עבדו בשעבוד מצרים בעבודת פרך, רצה לוי
 להשתתף בצרת הצבור. מה עשה? קרא שמות לבניו על
 שם הגלות, "גרשון", על שם "כי גרים הם בארץ לא
 להם". "קהת", על שם "שהיו שיניהם קהות". ו"מררי",
 על שם "וימררו את חייהם". זהו שאמר "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת
 בְּנֵי לִוִּי". מכאן יש ללמוד, שיש להשתתף בצער הצבור,
 גם אם אין הצרה נוגעת אליו.

ספר להתענג בחטונגים

**הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני
 ישראל מארץ מצרים על צבאתם (ו.כו.)**
ברש"י: יש מקומות שמקדימים אהרן למשה ויש
 מקומות משה לאהרן, לומר ששניהם שקולים כאחד.
 ביאר הרה"ק הבית ישראל: שלגלות בני ישראל היה
 צריך את כוחות שניהם. מקודם יצא משה רבינו "לראות
 בסבלותם", ונלחם בעדם. אחרי כן, כשראה שיש
 מחלוקת ביניהם אמר: "**אכן נודע הדבר**", והבין מדוע
 הם בגלות, והוכיח אותם: "**למה תכה רעך**". לעומת,
 אהרן היה אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, קירבן
 ליציאת מצרים ולקבלת התורה על ידי שהכניס אהבה
 ואחוה ביניהם. משה ואהרן, כל אחד בדרכו, השאירו
 כח לכל הדורות להשתתף בצרת השני ולעזורו, ועל ידי
 זה לקרב את הגאולה.

ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

ולא אצטרך לדבר עמך כלל וכלל ואולם "בעבור זאת העמדתך", היו לי חשבונות להשאירך. "לחתך עליון"

הלכה: עניית אמן אחר תפילת שמונה עשרה של חברו

השומע מחבירו את סיום ברכות תפילת שמונה עשרה, נחלקו הפוסקים האם חייב לענות אף שחבירו נהג שלא כהלכה במה שהגביה קולו, או שאסור לו לענות היות ולא תיקנו חז"ל עניית אמן על תפילת לחש של חברו גם באופן שלא מפריע לאחרים בתפילתו. ולדינא, עדיף להתרחק ולא לשמוע כדי של להיכנס בסבך המחלוקת.

ספר "הליכות ברכות" רב אופיר מלכא שליט"א

פתגם: דאגה בלב-איש ישחנה; ודבר טוב ישמחנה ספר משלי

תקירה: כתותי מכתת שיעוריה: נחשב שהוא פחות מכשיעור (כאילו שאורכו של הלולב פחות משלושה טפחים) או שיש בו כשיעור אלא שהוא מפורד (כאילו שהלולב מפורד לפירורים) (קהילות יעקב סוכה יט ד"ה ועיקר. בדעת תפארת ירושלים: שיעור מפורד, שם, ד"ה ומ"מ, בדעת רעק"א: פחות מכשיעור) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: סייג לגאווה: כשבא הגאון רבי שמלקה לישב על כסא הרבנות בניקלשבורג, ערכו לו בני העיר קבלת פנים נלהבת וחלקו לו כבוד גדול. בעיצומה של קבלת פנים פרש הגאון לחדר צדדי והתבודד שעה קלה. היה שם אדם שתקפה עליו סקרנותו והטתה אונו מאחורי הדלת. שמע את הרב מדבר על עצמו: שלום עליכם רבי! ברוך בואכם לעירנו, רבה של ניקלשבורג! כשיצא הרב מן החדר לא יכול הלה לכבוש עצמו והביע לפניו את תמיהתו על הדברים ששמע. חיך הרב והסביר לו: בראותי את הקהל הגדול הבא לחלוק לי כבוד, חששתי פן אבוא לידי גאווה. מה עשיתי? נסיתי לחלוק לי בעצמי את כבוד הזה ונוכחתי לראות כמה נלעג ומגוחך הדבר. וזהו שאמרו חכמינו בפרקי אבות: יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך, דהיינו: הכבוד שחולק לך חברך יהי בעיניך כאותו כבוד שאתה מחלק לך בעצמך.

ספר "חזו וחלק חלק ג" (דף קמ)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, אברהם בן חנה רחל שרה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, ברטה מסעודה בת לאה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. הצלחה רבה: נתן בן רבקה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. אמיל חיים בן עוז עזיזה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נג'מה, דוד בן מרים, פליקס סעירו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרדיה כוכבה, אברהם בן אליעזר.

מצאנו בתורה מפורש מתי סרו הכינים מעל מצרים, ולמה? ביאור נפלא על כך מובא בספר "לב שלום", וכה הם דבריו: ואפשר דמפני שפרעה לא ביקש שיסורו ממנו הכינים, לכך באמת לא סרו הכינים מדור מצרים משעבדי ישראל! ובאמת מצינו (תהלים קה): "אמר ויבאו ערוב וכינים בכל גבולם", וכתבו המפרשים שהכוונה היא שהכינים נשארו במצרים, וגם הן נכללו בערוב. ולמה באמת נשארו הכינים אומר רבי שלום שברדון: כי בלא תפילה לא מקבלים כלום! ואם לא ביקש פרעה הסרת הכינים, ממילא הן נשארו לכל אותו הדור. וכן במכת שחין לא כתוב שביקש פרעה שתסור ממנו, ואפשר שגם השחין לא סר מעל דור מצרים, שהרי כתוב: "יככה ה' בשחין מצרים אשר לא תוכל להירפא" (דברים כח. כז), ומשמע שלא נרפאו המצרים מהשחין, וכל זה מפני שלא ביקשו. במפרשים כתוב שזו הסיבה שמשה רבינו נשאר כבד פה משום שלא התפלל על זה.

ספר "להעזר באהבתך"

וישלח פרעה והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד ויכבד לב פרעה (ט, ז)

מפני מה מספרת התורה מה שעשה פרעה ומה ראה במקנה ישראל ואינה מסתפקת רק בהעברת עיקר הדברים שהם "ויכבד לב פרעה". יש לומר שבאה התורה ללמדנו איך לעמוד בנסיונות בעבודת ה' ואיך לנצח את היצר. לפעמים יש לבן אדם נסיונות קשים באמונה ומגיעים מצבים שאין לו הסברים ותורצים לעצמו על הקשיים שהיצר הרע מערים עליו ואז במקרה כזה, עליו להתחזק בעקשנותו ולומר בכל זאת לא אחפוץ בדבר הזה, וינהג כמו פרעה שהרי במכה זו לא היה לפרעה שום תירוץ ושום סברא לדחות את משה הלא בעיניו ראה את המראה הגדול שלא מת ממקנה ישראל אפילו אחד משום ששלח בכל גבול מצרים לבדוק זאת ועם כל זאת ויכבד לב פרעה, בלי שום טענות ומענות. כעין זה מפורסם לומר על הפסוק (איוב יד, ד) "מי יתן טהור מטמא לא אחד" ומפרשים זאת על מלחמת היצר, מה יתן לאדם כח להתגבר על היצר? לא! אחד, כלומר לא להכנס איתו לויכוחים אלא לומר לו לא ותו לא.

פי עֵתָה שְׁלַחְתִּי אֶת יָדִי וְאָף אוֹתָךְ וְאֶת עַמְּךָ בְּדָבָר וּתְפַחֵד מִן הָאָרֶץ (טו, ט)

כתב ה"תפץ חיים": אל יתמה האדם איך נוכל לצפות ולחכות שתהיה הגאולה במהרה אחרי אשר אנו כעת בתוקף המצוקה, כי אצל הקב"ה לא שייך דבר כזה, שכן יש אצלו כמה מיני פדיון, יש פדיון שנמשך כמה חדשים או שנה כמה ביציאת מצרים, ויש שמתרוממת קרן ישראל כלילה אחד כמו שהיה בזמן חזקיה המלך. זהו שכתוב בתורה בפרשתנו "פי עֵתָה" דהיינו תיכף באותו רגע, "שְׁלַחְתִּי אֶת יָדִי וְאָף אוֹתָךְ וְאֶת עַמְּךָ בְּדָבָר וּתְפַחֵד מִן הָאָרֶץ" רוצה לומר שיש בידו לסלקך תיכף מן העולם

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr